

METODERAPPORT TIL SKUP

1.

Arbeidet er utført av journalistene
Nina Schmidt og Egil Svendsby.

2.

Arbeidets navn er Klasse-forskjell.

3.

Artikkelen er publisert i Verdens Gang 16.06.99.

4.

Verdens Gang
Postboks 1185 Sentrum
0107 Oslo
Telefon 22 00 00 00

5.

Nina Schmidt, Skoleveien 33, 1458 Fjellstrand
Tlf 66 91 08 02 / 91 55 96 02
Egil Svendsby, Slalåmveien 122, 1350 Lommedalen
Tlf: 67 80 05 05 / 90 12 85 40.

6.

REDEGJØRELSE

a) Når og hvordan kom arbeidet i gang:

Den 25.juni 1999 la sosialminister Magnhild
Meltveit Kleppa i Bondevik-regjeringen frem en
forskjells-melding om ulikhetene i Norge.

I meldingen varslet Regjeringen en rekke tiltak
som har til hensikt å utjevne noen av de økonomiske
forskjellene i Norge.

Meldingen ble så oversendt Stortinget, og skal
behandles der, trolig på vårparten i år.

I VGs samfunnsavdeling satte vi i forkant ned en
bredt sammensatt gruppe journalister for å belyse
ulikhetene i Norge.

Dette resulterte i artikkelserien
«Forskjells-Norge» som blant annet inneholdt disse
sakene:

Den store klasseforskjellen (16.06.99)

Romsås; millionærfri sone (16.06.99)

Lønnsgapet mellom rike og fattige øker (17.06.99)

Tjener på forskjellen: Slik lever en
mangemillionær (17.06.99)

Unge enslige har fått dårligere råd (18.06.99)

Den store forskjellen; et fotodokument (21.06.99)

Oslos mørke bakgård (22.06.99)

Vil endre skatten for å minske forskjellene
(23.06.99)

Ny-fattigdom kan føre til selvmord (24.06.99)

Fatt mot, alle fattige (26.06.99)

Det ble artikkelen med tittelen «Klasse-forskjell» og «Romsås, millionærfri sone» som åpnet serien, og som vi her sender inn til årets SKUP-konkurranse. Vi har valgt ut disse to artiklene i serien fordi vi mener de på en iøyenfallende måte dokumenterer temaets kjerne; den store klasseforskjellen i Norge - både den som fantes på 60-tallet, og den som fortsatt finnes.

b) Hva var den sentrale problemstillingen ved starten av prosjektet?

Vi ønsket å finne ut om mulighetene til utdanning og velstand har fulgt, og fortsatt følger, geografiske skiller i Oslo. Har arv og miljø hatt større betydning enn personlige evner i forhold til hvor man har havnet på samfunnsstigen?

Er skillet i inntekt og utdanning fortsatt sterkt i dag? Vil forskjellene på oppvekst- og levevilkår på østkanten og vestkanten i Oslo kunne sees tydelig dersom man tar en tilfeldig valgt skoleklasse fra hver kant, og sammenligner?

Dette var vår sentrale problemstilling.

Det fantes ingen aktuell statistisk oversikt over inntekts-, formue- og utdanningsforskjeller fordelt på bydel i Oslo. Vi ba derfor Statistisk sentralbyrå om å utarbeide en slik statistikk for VG.

Med denne statistikken ønsket vi å dokumentere om det fortsatt går et dypt klasseskille mellom øst- og vestkanten i byen.

c) Ble problemstillingen endret underveis?

Nei.

d) Metodikken

Vi ble enige om å ta en skoleklasse hver for å gjøre arbeidet mer oversiktlig.

Vi valgte skoleklasser fra barneskolen i Oslo i 1963 – personer som fylte 50 år i 1999; Tøyen skole som representant for en typisk østkant-bydel, og Slemdal skole i vest.

Skolene var behjelpelige med å skaffe oss navnelister fra det ønskede klassestrinnet. Listen inneholdt elevenes navn og adresse i 1963, samt deres fødselsdato.

Deretter begynte arbeidet med å oppspore de tidligere elevene. Folkeregisteret var første stopp. Her fikk vi nåværende adresser til relativt mange av elevene, men langt fra til alle.

Denne delen av jobben var tidkrevende.

Det var lettere å finne frem til guttene enn jentene, både fordi de hadde flyttet mindre og fordi de ikke hadde skiftet etternavn.

Vi fant likevel på langt nær alle elevene på

denne måten. Men ved hjelp av noen velvillige elever i begge klasser, klarte vi å finne noen som kjente noen som kjente noen, og til slutt lyktes vi å lokalisere alle.

Mange av elvene stod oppført på Opplysningen med telefonnummer, men en del stod oppført på sin ektefelles navn (som vi ikke kjente), hadde hemmelig telefonnummer, eller uregistrert mobiltelefon.

Vi ringte personlig til alle vi kjente telefonnummeret til, og skrev brev til de øvrige. Til et par stykker måtte vi møte opp personlig for å få kontakt.

I våre henvendelser fortalte vi om prosjektet, og stilte spørsmål om utdanning, yrke, sivilstand og økonomi.

Flere av elevene fra vestkantskolen var svært lite villige til å delta. Vi ble truet med rettslig forfølgelse av en advokat hvis vi ikke stoppet prosjektet.

Vi hentet derfor i tillegg ut likningsprotokoller fra alle, slik at også faktaopplysningene fra dem som nektet å samarbeide kunne bli med i oversikten.

Men vi tok hensyn til deres ønske om ikke å bli navngitt i avisen. Etterhvert tillot også de fleste av motstanderne oss å bruke deres fornavn i avisen.

Så nær sagt alle østkantelvene var samarbeidsvillige, og syntes prosjektet var spennende.

Resultatet av innsamlingsarbeidet bekreftet med all tydelighet vår hypotese: At miljø og arv betyr langt mer enn personlige evner i forhold til hvor man havner på samfunnets rangstige.

Vi hadde under arbeidet med saken hele tiden en klar ide om hvordan saken skulle se ut på trykk, og fikk gjennomslag på desken for vårt syn.

7.

Arbeidet var svært tidkrevende. Noen elever var det lett å spore opp og finne frem til, men i begge klasser var det åtte / ti elever vi brukte lang tid på å få tak i. All telefonisk kontakt med elevene måtte gjøres hjemmefra på kveldstid da vi ikke visste arbeidsstedene til elevene.

Vi har ingen eksakt timeliste over medgått tid til arbeid med denne saken, da vi underveis naturligvis gjorde andre journalistiske oppgaver også. Vi arbeidet i tre-fire måneder med prosjektet.

8.

Vår artikkel representerer ikke noen form for journalistisk nybrottsarbeid. Den er likevel et godt eksempel på at grundig og målrettet journalistisk innsats kan menneskeliggjøre, og konkretisere, alvorlige skjevheter i samfunnet.

Denne skjevheten, som kanskje kan synes ubetydelig og naturgitt, er i realiteten vesentlig: «Forskjells-samfunnet» er, ifølge samfunnsforskerne, selve roten til andre samfunnsønder, som for eksempel barnesult og økende kriminalitet.

Det har ikke sosialdemokratiet Norge greid å rette opp. Klasseskillet i Oslo - og i Norge - eksisterer i beste velvære.

Til tross for en stadig økende materiell velstand, var det flere mennesker på 1990-tallet enn på 1980-tallet som følte at de ikke fikk tilfredsstilt sine materielle behov, viser statistikk fra Norsk Monitor.

9.

Oslo 13.januar 2000

Nina Schmidt og Egil Svendsby